

Background report

Valné shromáždění (GA)

Mírové mise OSN

MÍROVÉ MISE OSN

1. Úvod

Hlavním úkolem Organizace spojených národů (OSN) je udržování míru ve světě a právě k tomuto cíli slouží mírové mise OSN, které jsou rozhodně nejlépe viditelnou činností OSN v tomto směru. V samotné Chartě OSN¹ termín „mírové operace“ zmíněn není. Druhý generální tajemník OSN Dag Hammarskjöld ho přiřadil do „šest a půlté kapitoly Charty OSN“², na rozhraní mezi tradiční metody řešení konfliktů mírovou cestou podle kapitoly VI (vyjednávání a zprostředkování) a silové řešení podle kapitoly VII Charty OSN.

Když se podíváme více do hloubky, zjistíme, že mírové mise jsou pouze konkrétní realizace některých ustanovení Charty, která jsou obecná. Jedná se především o čl. 1 odst. 1, kde je řečeno, že OSN je oprávněna konat účinná kolektivní opatření k udržení míru a k pokojnému řešení sporů. Dále pak čl. 42, který říká, že Rada bezpečnosti OSN (SC) může podniknout takové akce vojenskými jednotkami, jaké považuje za nutné k udržení nebo obnovení mezinárodního míru. V čl. 43 odst. 1 jsou státy zavázány k tomu, aby OSN na základě určitých podmínek poskytly vojenské jednotky. V čl. 45 Charta dokonce počítá s tím, že státy budou držet pohotovostní síly, které budou schopny poskytnout OSN takřka okamžitě, ale tento článek není dodržován.

2. Mechanismus vzniku mírové mise

K vytvoření mírové mise je potřeba splnění několika předpokladů. Je to souhlas Rady bezpečnosti (zde je potřeba 10 z 15 hlasů a žádný stálý člen nesmí být proti) a souhlas stran konfliktu (tím rozumíme např. souhlas vlády státu, na jehož území bude mise probíhat). Pokud jsou splněny tyto dva předpoklady, pak je schváleno vytvoření mírové mise. Rada bezpečnosti pro každou mírovou misi schvaluje mandát, působnost (teritoriální i časovou) a rozpočet (na jeden rok, poté schvalován rozpočet na další rok). Z těchto 4 vymezení mise je bezesporu nejvýznamnější mandát, protože ten vymezuje charakter mise a její úkoly. Podle mandátu se může jednat např. o misi vojenských pozorovatelů, nebo klasickou mírovou misi. Mandát a jeho síla je často diskutovanou otázkou a síla mandátu je naprosto klíčová pro úspěšnost mise jako takové. Například příslušníci mise Prozatímní mise OSN v Libanonu (United Nations Interim Force in Lebanon, UNIFIL) mají na základě mandátu SC povinnost pozorovat dění v jižní části Libanonu, avšak již nemohou zasáhnout proti pašování zbraní Hizballáhem. Dne 14. 7. 2009 došlo k bombovému útoku zorganizovanému touto teroristickou organizací, což bylo porušení rezoluce SC č. 1701³ ze srpna roku 2006 o situaci na Blízkém východě. Takže zde jsou jednotky pod hlavičkou OSN v situaci, že kvůli slabému a úzkému mandátu mise nemohou ani prosadit vlastní plnění rezolucí SC, což je situace minimálně paradoxní, bohužel však celkem běžná.

3. Velení a organizace

V rámci mírových operací OSN se rozlišují tři úrovně velení:

1. všeobecné politické řízení, uskutečňované Radou bezpečnosti OSN;
2. výkonné řízení a kontrola, která je úkolem generálního tajemníka OSN;
3. pověření velením, vykonávané vedoucím mise, tj. buď zvláštním zástupcem generálního tajemníka (Special Representative of the Secretary-General) a v misích, kde tato funkce není zřízena, velitelem mírových sil (Force Commander), nebo vedoucím vojenským pozorovatelem (Chief Military Observer).

¹ Charta OSN; <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizacespojenychnarodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

² <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1412>

³ Rezoluce RB 1701/2006, <http://daccess-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/465/03/PDF/N0646503.pdf?OpenElement>

Uvedené tři úrovně velení představují koncepční celek, ve kterém funkce jedné úrovně může být chápána pouze ze vztahů k dalším dvěma. Pokud má být zachována efektivita velení, nemůže mezi nimi dojít k vzájemné izolovanosti. Pod termínem „velení OSN“ si nelze představovat úplné velení v pravém slova smyslu. Tento termín má blíže k všeobecně uznávanému vojenskému pojmu operační velení (*operational command*), zahrnující oprávnění vydávat operační příkazy s respektováním:

- specifického mandátu Rady bezpečnosti OSN,
- dohodnuté doby působení mise (předčasné stažení mise vyžaduje příslušné předchozí upozornění).

4. Materiální zabezpečení

Vojenské jednotky poskytují členské státy na základě dobrovolnosti (čl. 43 Charty OSN). Náklady jsou hrazeny ze zvláštního rozpočtu pro mírové operace, do kterého přispívají členské země OSN⁴. Země vysílající vojenské jednotky dostávají z tohoto rozpočtu kompenzaci podle předem stanovených podmínek. V dnešní době se mírových misí účastní ponejvíce vojáci z Asie a Afriky⁵. To je způsobeno tím, že státy dostávají náhrady za vyslané jednotky a rozvojové státy si spočítaly, že je pro ně výhodné vysílat své vojáky do mírových misí. Nese to sebou však také nižší kvalitu vybavení a výcviku, než jakou by měli vojáci ze západní Evropy či USA. V současnosti se misí účastní 120 576 vojáků a civilistů ze 116 zemí.

Další informace je možno nalézt na stránkách Informačního centra OSN nebo Odboru pro mírové operace⁶.

5. Historie mírových misí

Za první mírovou misi OSN lze považovat až misi do oblasti Suezského průplavu v roce 1956, kterou inicioval kanadský diplomat Lester B. Pearson⁷. Jednotky OSN pod názvem United Nations Emergency Force (UNEF) byly do Suezu vyslány, aby dohlížely nad dodržováním mírových dohod mezi válčícími stranami. Jednotky byly poskytnuty jednotlivými státy a tato mise se stala první, kde vojáci jednotek OSN používali unifikovanou modrou přilbu a dopravní prostředky natřené bílou barvou. Ale ještě předtím byla ustavena mise UNTSO⁸ (v roce 1948; dohled nad příměřím mezi Izraelem a Palestinou), mise UNCI⁹ (United Nations Commission for Indonesia), která sledovala stahování nizozemských vojáků z bývalé kolonie v letech 1947-1951, a mise UNMOG (The Military Observers in Greece 's) která sledovala pohraniční režim v Řecku během tamní občanské války¹⁰.

Na základě mise do Suezského průplavu vznikl koncept mírových misí první generace:

- mise vzniká konsensuálně (podle Kapitoly VI Charty OSN);
- je vysílána do míst, kde jsou konflikty vysoké intenzity v rámci krátkého časového období;
- je vysílána až **po uzavření příměří**;
- poté, co strany požádají OSN o asistenci, nebo s ní souhlasí;
- mise většinou probíhá na území více států na jasně definovaném válčisti;

⁴ <http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/financing.shtml>

⁵ http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/2008/dec08_1.pdf

⁶ Informační centrum OSN; Mírové mise OSN; <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1068>

Department for Peacekeeping Operations; <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/bnote.htm>

Department of Peacekeeping Operations; <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/bnote010101.pdf>

Department of Peacekeeping Operations; <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/bnote.htm>

⁷ Lester B. Pearson: 1957 Nobel Peace Prize Recipient;

http://www.international.gc.ca/abouta_propos/pearson_nobel.aspx

⁸ Mise UNTSO, <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/untso/>

⁹ Mise UNCI, http://www.peacekeepers.asn.au/missions/united_nations_good_offices_comm.htm

¹⁰ Přísně tajné, č. 6/2009, http://krimi-fakt.pvsp.cz/download.php?t=n&src=archiv_pdf_2009%2F2009_06_11.pdf

- jejím úkolem je implementace dohodnutých mírových podmínek;
- akcí se účastní pravidelné uniformované jednotky, které jsou vysílány jednotlivými členskými státy, a v misích výrazně převažuje vojenský personál.

Síly OSN v rámci tohoto konceptu tedy působily jako zprostředkovatel mezi jednotlivými státy. Mise jako taková se měla zabývat pouze vojenskými záležitostmi a pro její úspěch bylo klíčové udržet si neustrannost, což vyžadovalo nezasahovat do politických rozhodnutí jednotlivých aktérů a neinterventovat vojensky v zájmu některé strany. Použití zbraní bylo určeno pouze a především pro vlastní obranu. Tato koncepce přežila celé období od roku 1956 do konce studené války, avšak po jejím ukončení nastala snaha reformovat mírové mise OSN tak, aby lépe vyhovovaly změněným podmínkám doby.

Proto vznikla koncepce mírových misí druhé generace - tyto mise se staly mnohem komplexnějšími, jejich úkolem se stávalo implementování mírových dohod v dlouhodobých konfliktech nejen mezistátních, ale také vnitrostátních, nebo dohled nad průběhem voleb či prosazování zákona. Mezi jejich povinnosti patřilo také odzbrojování válčících stran, civilní kontrola nebo snaha identifikovat původce konfliktu. První mírové mise druhé generace se uskutečnily mezi rokem 1988 a 1992 v jihozápadní Africe a střední Americe. Úspěch těchto misí vedl k sepsání Agendy pro mír¹¹, která přiřkla misím 3 základní úkoly:

1. Peace making (tj. aktivní ukončení konfliktu);
2. Peace keeping (monitorování dohod);
3. Peace building (vytvoření civilních struktur a institucí, nutných k udržení míru).

To vedlo k nárůstu úkolů pro příslušníky misí, zejména pak na oblasti nevojenského charakteru. Z tohoto důvodu bylo vytvořeno Oddělení pro mírové operace OSN (1992), které se zabývá touto problematikou. Nárůst úkolů vedl také ke změně koncepce mírových misí jako takových, zejména začleněním vyššího počtu civilních pracovníků a navýšením jejich rozpočtů. Tato koncepce sice byla nesrovnatelně lepší než koncepce misí první generace, avšak poměrně záhy se ukázalo, že není schopna plnit své úkoly, a to zejména proto, že očekávání vložená do mírových misí byla obrovská, avšak zdroje poskytnuté jednotlivým misím naprosto nedostatečné. Další problémem misí se stalo nepochopení podstaty konfliktů. To vedlo k mnoha tragédiím, za všechny můžeme jmenovat genocidu ve Rwandě roku 1994, kde jednotky OSN musely zůstat němými svědky masakru milionu Tutsiů.

A proto byla zformulována koncepce misí třetí generace, kterou spojují tyto znaky:

- konfliktů se neúčastní státy, ale skupiny uvnitř státu;
- většinou probíhají ve státech, kde stát neovládá své území;
- v době občanské války, která postihuje celou společnost;
- jsou rozmístěny na území jediného státu (26 z 28 misí);
- zaměřují se na dlouhotrvající konflikty s nízkou intenzitou;
- jejich úkolem je mír nastolit, ne jen udržet;
- jsou vysílány často bez souhlasu jednotlivých stran (stačí souhlas centrální vlády);
- jejich úkolem je předcházení dalším násilnostem na civilistech, pomoc s hospodářskou obnovou a celkové zajišťování podmínek pro obnovu země.

Další novinkou mírových misí třetí generace je, že se část misí přesunula z mandátu OSN pod mandát regionálních uskupení, zejména pak Severoatlantickou aliancí (NATO), Evropskou unií (EU) nebo Africkou unií (AU), které mají často silnější politickou podporu k prosazení potřebných kroků¹².

¹¹ Agenda for peace; <http://www.un.org/Docs/SG/agpeace.html>

¹² Informační centrum OSN; Mírové mise navazují partnerství s regionálními organizacemi; <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1437>

6. Probíhající mise OSN 1948 - 2009¹³

Acronym	Mission name	Start date	Closing date
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization	May 1948	Present
UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan	January 1949	Present
UNEF I	First United Nations Emergency Force	November 1956	June 1967
UNOGIL	United Nations Observation Group in Lebanon	June 1958	December 1958
ONUC	United Nations Operation in the Congo	July 1960	June 1964
UNSF	United Nations Security Force in West New Guinea	October 1962	April 1963
UNYOM	United Nations Yemen Observation Mission	July 1963	September 1964
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus	March 1964	Present
DOMREP	Mission of the Representative of the Secretary-General in the Dominican Republic	May 1965	October 1966
UNIPOM	United Nations India-Pakistan Observation Mission	September 1965	March 1966
UNEF II	Second United Nations Emergency Force	October 1973	July 1979
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force	June 1974	Present
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon	March 1978	Present
UNGOMAP	United Nations Good Offices Mission in Afghanistan and Pakistan	May 1988	March 1990
UNIIMOG	United Nations Iran-Iraq Military Observer Group	August 1988	February 1991
UNAVEM I	United Nations Angola Verification Mission I	January 1989	June 1991
UNTAG	United Nations Transition Assistance Group	April 1989	March 1990
ONUCA	United Nations Observer Group in Central America	November 1989	January 1992
UNIKOM	United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission	April 1991	October 2003
MINURSO	United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara	April 1991	present
UNAVEM II	United Nations Angola Verification Mission II	June 1991	February 1995
ONUSAL	United Nations Observer Mission in El Salvador	July 1991	April 1995
UNAMIC	United Nations Advance Mission in Cambodia	October 1991	March 1992
UNPROFOR	United Nations Protection Force	February 1992	March 1995
UNTAC	United Nations Transitional Authority in Cambodia	March 1992	September 1993
UNOSOM I	United Nations Operation in Somalia I	April 1992	March 1993
ONUMOZ	United Nations Operation in Mozambique	December 1992	December 1994
UNOSOM II	United Nations Operation in Somalia II	March 1993	March 1995
UNOMUR	United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda	June 1993	September 1994
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia	August 1993	June 2009
UNOMIL	United Nations Observer Mission in Liberia	September 1993	September 1997
UNMIH	United Nations Mission in Haiti	September 1993	June 1996
UNAMIR	United Nations Assistance Mission for Rwanda	October 1993	March 1996
UNASOG	United Nations Aouzou Strip Observer Group	May 1994	June 1994
UNMOT	United Nations Mission of Observers in Tajikistan	December 1994	May 2000
UNAVEM III	United Nations Angola Verification Mission III	February 1995	June 1997
UNCRO	United Nations Confidence Restoration Operation in Croatia	May 1995	January 1996
UNPREDEP	United Nations Preventive Deployment Force	March 1995	February 1999
UNMIBH	United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina	December 1995	December 2002

¹³ Minulé a současné mírové operace; <http://www.un.org/en/peacekeeping/list.shtml>

Valné shromáždění (GA) - Mírové mise OSN

UNTAES	United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium	January 1996	January 1998
UNMOP	United Nations Mission of Observers in Prevlaka	January 1996	December 2002
UNSMIH	United Nations Support Mission in Haiti	July 1996	July 1997
MINUGUA	United Nations Verification Mission in Guatemala	January 1997	May 1997
MONUA	United Nations Observer Mission in Angola	June 1997	February 1999
UNTMIH	United Nations Transition Mission in Haiti	August 1997	December 1997
MIPONUH	United Nations Civilian Police Mission in Haiti	December 1997	March 2000
	UN Civilian Police Support Group	January 1998	October 1998
MINURCA	United Nations Mission in the Central African Republic	April 1998	February 2000
UNOMSIL	United Nations Observer Mission in Sierra Leone	July 1998	October 1999
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo	June 1999	Present
UNAMSIL	United Nations Mission in Sierra Leone	October 1999	December 2005
UNTAET	United Nations Transitional Administration in East Timor	October 1999	May 2002
MONUC	United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo	November 1999	Present
UNMEE	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea	July 2000	July 2008
UNMISSET	United Nations Mission of Support in East Timor	May 2002	May 2005
UNMIL	United Nations Mission in Liberia	September 2003	Present
UNOCI	United Nations Operation in Côte d'Ivoire	April 2004	Present
MINUSTAH	United Nations Stabilization Mission in Haiti	June 2004	Present
ONUB	United Nations Operation in Burundi	June 2004	December 2006
UNMIS	United Nations Mission in the Sudan	March 2005	Present
UNMIT	United Nations Integrated Mission in Timor-Leste	August 2006	Present
UNAMID	African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur	July 2007	Present
MINURCAT	United Nations Mission in the Central African Republic and Chad	September 2007	Present

Zdroje a odkazy

Background, Valné shromáždění PSS, IV. ročník Modelu OSN (BGR_GA_XIV_III); Trestní odpovědnost příslušníků mírových misí OSN

Charta OSN; <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonychnarodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

Zpráva o Chartě OSN; <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1412>

Department for Peacekeeping Operations; <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/bnote.htm>

Department of Peacekeeping Operations; <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/bnote010101.pdf>

Informační centrum OSN; Mírové mise OSN;

<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1068>

Informační centrum OSN; Mírové mise navazují partnerství s regionálními organizacemi;

<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1437>

Rezoluce SC 1701/2006, [http://daccess-dds-](http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/465/03/PDF/N0646503.pdf?OpenElement)

[ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/465/03/PDF/N0646503.pdf?OpenElement](http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/465/03/PDF/N0646503.pdf?OpenElement)

Mise UNTSO; <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/untso/>

Mise UNCI; http://www.peacekeepers.asn.au/missions/united_nations_good_offices_comm.htm

Lester B. Pearson: 1957 Nobel Peace Prize Recipient;

http://www.international.gc.ca/abouta_propos/pearson_nobel.aspx

Agenda for Peace; <http://www.un.org/Docs/SG/agpeace.html>

Přísně tajné, 6/2009

http://krimi-fakt.pvsp.cz/download.php?t=n&src=archiv_pdf_2009%2F2009_06_11.pdf

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner
Modelu NATO

British Embassy
Prague

Generální partner
Modelu EU

Nizozemské velvyslanectví

Hlavní partner
Modelu EU

Zastoupení
Evropské komise
v České republice

Univerzitní partner

Partner zahájení

Obecní dům

Partner jednání

Dodavatelé služeb

Mediální partneři

RESPEKT

Evropské
noviny

THE PRAGUE POST

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Asociace pro mezinárodní otázky využívá zpravodajství z databází ČTK, jejichž obsah je chráněn autorským zákonem. Přepis, šíření, či další zpřístupňování tohoto obsahu či jeho části veřejnosti, a to jakýmkoliv způsobem, je bez předchozího souhlasu ČTK výslovně zakázáno.

Copyright (2003) The Associated Press (AP)-všechna práva vyhrazena. Materiály agentury AP nesmí být dále publikovány, vysílány, přepisovány nebo redistribuovány.

Zpracoval: Jan Dragoun

Redakční úprava: Lucie Bednářová, Daniela Zrucká

Grafická úprava a tech. spolupráce: David Petrbok

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XV. ročníku Modelu OSN.

© AMO 2009

Model OSN

Asociace pro mezinárodní otázky, Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel./fax: +420 224 813 460, e-mail: model.osn@amo.cz, IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz« »www.studentsummit.cz«